

Ato Regnskap AS
Borggata 1
0650 OSLO

VÅR REFERANSE
17/1544

DERES REFERANSE

DATO
13.06.2017

Finanstilsynets merknader etter stedlig regnskapsførertilsyn

1. Sakens bakgrunn

Finanstilsynet viser til stedlig regnskapsførertilsyn avholdt den 28. februar 2017. Finanstilsynets foreløpige merknader ble sendt i brev datert 27. april 2017, hvor tilsynsrapport datert 25. april 2017 fulgte vedlagt. Selskapets tilsvarende svar er mottatt i e-post datert 25. mai 2017.

Tilsynet omfattet det autoriserte regnskapsførerselskapet Ato Regnskap AS og daglig leder/ autorisert regnskapsfører [...].

Selskapet hadde på tilsynstidspunktet to ansatte. I 2015 hadde selskapet en omsetning på i overkant av kr 2,9 mill. og det hadde på tilsynstidspunktet ca. 90 regnskapsføringsoppdrag. Av disse var det ca. 30 oppdragsgivere som hadde liten eller ingen aktivitet.

Bakgrunnen for det stedlige tilsynet er en innrapportering Finanstilsynet har mottatt fra Skatteetaten etter et bokettersyn hos en av Ato Regnskap AS sine oppdragsgivere. Det vises til pkt. 2.4 i tilsynsrapporten og til pkt. 3.5 nedenfor hvor innrapporteringen er nærmere gjennomgått.

Formålet med det stedlige tilsynet var å kontrollere om regnskapsførervirksomheten drives i samsvar med de kravene som gjelder, herunder om oppdragene gjennomføres i samsvar med god regnskapsføringsskikk. Ved kontroll av utvalgte enkeltoppdrag kontrolleres det arbeidet som utføres i forhold til regnskapsloven, bokføringsloven og annen relevant lovgivning. Regnskapsførere har også en viktig oppgave knyttet til å hindre eller avdekke økonomisk kriminalitet. Tilsynet dekket derfor også regnskapsførers oppfyllelse av pliktene etter hvitvaskingslovgivningen.

Dersom regnskapsførerselskaper gjør en forsvarlig vurdering av de ulike risikoene i virksomheten og følger opp disse, vil det bidra til å sikre en hensiktsmessig og betryggende virksomhet. Finanstilsynet kontrollerer derfor om det er gjort en risikovurdering som er tilpasset virksomheten, at risikoene er håndtert på en forsvarlig måte og at rapportering har skjedd, jf. forskrift om risikostyring og internkontroll.

Det vises også til finanstilsynsloven § 3 som fastslår at Finanstilsynet skal se til at de institusjoner det fører tilsyn med virker på en hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lov og

bestemmelser gitt i medhold av lov samt med den hensikt som ligger til grunn for institusjonens opprettelse, dens formål og vedtekter.

2. Forhold i regnskapsførerselskapet

2.1 Risikostyring og internkontroll (*tilsynsrapporten pkt. 2.15 og 3.2*)

I henhold til forskrift om risikostyring og internkontroll av 22. september 2008, gjeldende fra 1. januar 2009, skal regnskapsførerselskaper utarbeide en plan for hvordan kravene i forskriften skal gjennomføres og dokumenteres. Det følger videre av forskriften § 6 at foretaket løpende skal vurdere hvilke risikoer som er knyttet til virksomheten.

For 2016 er det foretatt en vurdering av hva som menes er virksomhetskritiske risikoområder for selskapet. Vurderingen fra daglig leder er datert 25. januar 2017, og styret har behandlet vurderingen samme dag. På tilsynstidspunktet var revisors uavhengige bekreftelse vedrørende foretakets risikostyring og internkontrollgjennomgang ikke innhentet, men det ble opplyst om at denne ville bli innhentet når revisor reviderer årsregnskapet for 2016 i mai 2017. Finanstilsynet vil i den forbindelse bemerke at tilsynet er av den oppfatning at revisors erklæring bør innhentes umiddelbart etter at daglig leder og styret har gjort sin vurdering, og ikke 4-5 måneder etter at vurderingen er foretatt.

For samtlige av de 31 vurderte områdene er sannsynligheten for at risikoen inntreffer vurdert som lav. Det fremkommer ikke hva som er grunnlaget for de enkelte vurderingene. Det fremkommer videre at regnskapsfører mener at det ikke er behov for at tiltak må iverksettes for noen av de vurderte områdene og at det heller ikke er nødvendig å vurdere behov for slike tiltak.

Basert på de feil og mangler som Finanstilsynet avdekket under tilsynet, burde det vært iverksatt tiltak på enkelte områder, og disse burde vært avdekket i forbindelse med risikostyring og internkontrollgjennomgangen. Av slike tiltak kan blant annet nevnes;

- å sikre at det blir foretatt en overordnet kontroll på oppdragsnivå,
- å sikre at avstemmingen av balansekontoer og vesentlige resultatkontoer blir tilstrekkelig utført og dokumentert og
- å sikre at kvalitetskontroll av uautoriserte medarbeideres arbeid blir dokumentert.

Finanstilsynet forutsatte i de foreløpige merknadene at det ved senere gjennomganger blir dokumentert hva som er grunnlaget for de enkelte vurderinger, hvilke tiltak som er eller vil bli iverksatt for å rette opp i svakhetene, hvem i selskapet som er ansvarlig å gjennomføre det enkelte tiltak og tidsfrist for gjennomføringen. Finanstilsynet la videre til grunn at det blir gjort en særlig vurdering av det forholdet at daglig leder er eneste autoriserte regnskapsføreren i selskapet og dermed oppdragsansvarlig for samtlige regnskapsføringsoppdrag. Dette gjør regnskapsførerselskapet særlig sårbart dersom daglig leder slutter i selskapet eller av andre årsaker ikke er i stand til å utføre sine plikter som daglig leder og eneste oppdragsansvarlige.

I tilsvaret fra selskapet datert 25. mai 2017 fremgår det at det ved neste vurdering av virksomhetskritiske risikoområder vil det bli innhentet erklæring fra revisor umiddelbart etter at daglig leder og styret har gjort sin vurdering. Det vil også bli dokumentert hva som er grunnlaget for vurderingene, tiltak etc.

Vedrørende regnskapsførerselskapets sårbarhet, har selskapet informert om at en regnskapsmedarbeider sluttet i selskapet i 2016, og at det da ble besluttet å redusere oppdragsmengden. Selskapet har en muntlig avtale med den tidligere ansatte om hjelp i en overgangsperiode, og vedkommende har god kjennskap til driften. Videre har selskapet i følge daglig leder kun kunder som til enhver tid og uten problemer kan skifte til et annet regnskapsførerselskap. Daglig leder er derfor av den oppfatning at det ikke vil være kritisk for oppdragsgivernes virksomhet dersom det oppstår en situasjon hvor hun ikke kan utføre sine plikter. Det fremgår videre at selskapet eventuelt kan søke etter en ny daglig leder/oppdragsansvarlig. Dersom Ato Regnskap AS på et senere tidspunkt igjen vil øke oppdragsmengden, så vil det først bli ansatt en autorisert regnskapsfører. Det opplyses også om at i et slikt tilfelle vil en også vurdere om det kan være hensiktsmessig å slå seg sammen med et annet selskap.

Finanstilsynet bemerker at den medarbeideren som sluttet, ikke har autorisasjon som regnskapsfører. At det inngås avtale med denne personen avhjelper ikke situasjonen til regnskapsførerselskapet, da regnskapsførerselskapet ikke vil være i stand til å oppfylle de krav som stilles til en daglig leder og oppdragsansvarlig etter regnskapsførerloven. Finanstilsynet er heller ikke enig i at oppdragsgiverne ikke vil kunne bli skadelidende, da det erfaringsmessig kan være svært vanskelig å få andre regnskapsførere/regnskapsførerselskap til å påta seg nye oppdrag i årsoppgjørperioden. Finanstilsynet er derfor av den oppfatning det bør inngås en formalisert avtale med en annen regnskapsfører/et annet regnskapsførerselskap, ikke minst som en følge av at regnskapsførerselskapet har ca. 90 regnskapsføringsoppdrag. Finanstilsynet ber derfor om at styret og daglig leder foretar en ny vurdering av dette forholdet.

3. Regnskapsførerselskapets rutiner og utøvelse av regnskapsføreroppdrag

I den tidligere tilsendte tilsynsrapporten beskrives utøvelsen av regnskapsføreroppdrag og om det er etablert organisasjon, rutineopplegg og intern kontroll i forhold til kravene i regnskapsførerloven og -forskriften, herunder kravet til god regnskapsføringsskikk, jf. regnskapsførerloven § 2 andre ledd. Den rettslige standarden «god regnskapsføringsskikk» utfylles av en standard utarbeidet av Regnskap Norge, DnR og Økonomiforbundet. Finanstilsynet har lagt denne standarden til grunn for merknadene.

3.1 Overordnet intern kontroll på oppdragsnivå (tilsynsrapporten pkt. 3.1.1 og 3.2)

Det følger av GRFS punkt 7.1 «Overordnet intern kontroll på oppdragsnivå» at oppdragsansvarlig eller annen autorisert regnskapsfører minst en gang årlig minst skal kontrollere følgende for hver oppdragsgiver:

- a) At oppdragsavtale er à jour.
- b) At fullmakter er skriftlig dokumentert og à jour.
- c) At oversikt over mottak og utlevering av oppdragsgivers regnskapsmateriale er à jour.
- d) At vurdering av oppdragsgivers interne rutiner er gjennomført og dokumentert.
- e) At avstemminger utføres og dokumenteres tilfredsstillende.
- f) At handlinger i forbindelse med årsoppgjør er gjennomført.
- g) At rapportering gjennomføres i henhold til oppdragsavtalen og krav gitt i eller i medhold av lov.
- h) At fremdriftsoversikt er à jour.

- i) At oppdragsdokumentasjon er à jour.

Kravet om å foreta en overordnet og dokumentert intern kontroll på oppdragsnivå gjelder uavhengig av om det benyttes medarbeidere på oppdraget eller ikke. Det er den oppdragsansvarlige sitt ansvar å påse at dette faktisk blir gjort.

Det er i selskapet ikke utarbeidet en egen rutine som viser hvordan kravene om overordnet kontroll på oppdragsnivå skal oppfylles. Noe av innholdet i den overordnede kontrollen på oppdragsnivå er imidlertid innarbeidet i andre rutiner.

Finanstilsynets gjennomgang av enkeltoppdrag avdekket at det for ett av oppdragene manglet oppdragsavtale og fullmakt. I tillegg fremkom det at det manglet oppdragsavtaler for to årskunder. Finanstilsynet legger til grunn at dersom regnskapsfører hadde hatt rutine for å foreta en overordnet intern kontroll på oppdragsnivå, ville manglene blitt avdekket.

I tilsvaret til de foreløpige merknadene, hvor manglende rutine på dette området var tatt opp, vises det til et vedlagt utdrag av en sjekklister vedrørende årsoppgjør og årsslutt. På denne sjekklister er det nå satt inn kolonner for kontroll på oppdragsnivå. Det er satt frist til 31.10.17 for første gang å gjennomføre en slik kontroll. Finanstilsynet tar til etterretning at det er satt i verk rutiner for å rette opp i forholdet, og legger til grunn at kravene i GRFS pkt. 7.1 fullt ut blir oppfylt, men ser det som kritikkverdig at det ikke er satt i verk rutiner på dette området på et langt tidligere tidspunkt.

3.2 Avstemminger og dokumentasjon (*tilsynsrapporten pkt. 3.1.6 og 3.2*)

Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS punkt 5.8.3 at samtlige kontoer i balansen skal avstemmes og dokumenteres i forbindelse med utarbeidelse av årsregnskap og/eller ligningspapirer, med mindre de er ubetydelige. Resultatkontoer skal avstemmes dersom dette vurderes som vesentlig for å sikre et korrekt regnskap. Det skal foreligge tilstrekkelig dokumentasjon til at avstemmingene skal la seg etterprøve. Det følger også av bokføringsloven § 11 første ledd at ved utarbeidelse av årsregnskap skal det foreligge dokumentasjon for alle balanseposter med mindre de er ubetydelige. Bokføringsforskriftens kapittel 6 gir ytterligere detaljer om hva som skal dokumenteres.

Ved det stedlige tilsynet kontrollerte Finanstilsynet avstemmingene per 31. desember 2015 for tre oppdrag. Kontrollen viste at det i noen grad var manglende eller mangelfulle avstemminger for to av de kontrollerte oppdragene. For ett av oppdragene manglet det avstemmingsdokumentasjon for 8 av balansekontoene (33,3 %), mens det for et annet av oppdragene mangler avstemmingsdokumentasjon for 6 av balansekontoene (24 %). For det tredje oppdraget som ble kontrollert var det kun mindre mangler. Det var ikke dokumentert at det var foretatt avstemming/vurdering av vesentlige resultatposter for noen av de kontrollerte oppdragene.

Finanstilsynet la i de foreløpige merknadene til grunn at det i regnskapsførerselskapet innføres en rutine som sikrer at alle balansekontoer og vesentlige resultatkontoer blir dokumentert avstemt ved årsslutt, og at det gjennom året må det sikres at de lovbestemte avstemmingene blir dokumentert utført.

I tilsvaret vises det til at selskapet har en rutine for at alle balansekontoene gjennomgås og avstemmes og at dette blir dokumentert. Resultatkontoer blir gjennomgått årlig ved utarbeidelse av årsregnskapet, periodiseringer, husleiekontroller og annet. Det fremgår at det på saldobalansen vil bli påført dato og initialer som viser at avstemminger er utført, noe som ikke ble gjort tidligere.

3.3 Kvalitetskontroll av medarbeiders oppdragsutførelse (tilsynsrapporten pkt. 3.1.7 og 3.2)

Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS punkt 7.2 at dersom arbeid utføres av andre enn oppdragsansvarlig regnskapsfører, skal oppdragsansvarlig regnskapsfører utføre kvalitetskontroll av det utførte arbeidet, ev. påse at slik kontroll utføres av en eller flere andre autoriserte regnskapsførere.

Kvalitetskontroll av medarbeiders oppdragsutførelse skal minst omfatte:

- Oppdragsutførelse, herunder gjennomført fakturering, lønnsregistrering, bokføring, avstemming, årsoppgjør mv.
- Rapportering, herunder gjennomført pliktig regnskapsrapportering og rapportering til oppdragsgiver.

Daglig leder benytter en uautorisert medarbeider til å bokføre bilag og annen type registrering, men utfører selv alle andre oppgaver i regnskapsføringsprosessen. Finanstilsynet bemerker at det uansett skal dokumenteres hvilke kvalitetskontrollhandlinger som blir foretatt for å sikre tilstrekkelig kvalitet av medarbeiders arbeid. Det fremkom under tilsynet at det ikke er etablert en rutine for å dokumentere planlagt og gjennomført kvalitetskontroll av uautorisert medarbeiders arbeid.

I tilsvaret vises det til et vedlegg hvor det er beskrevet en rutine for å dokumentere at medarbeiders arbeid er kontrollert av den oppdragsansvarlige. Finanstilsynet legger til grunn at rutinen vil sikre at kravene i GRFS punkt 7.2 blir oppfylt.

3.4 Dokumentasjon av medgått tid (tilsynsrapporten pkt. 3.1.2 og 3.2.2)

Det følger av bokføringsforskriftens § 5-14 at bokføringspliktige skal dokumentere medgått tid for hver eier og hver ansatt. Timene skal spesifiseres per dag fordelt på interntid og på det enkelte oppdrag. Kravene gjelder både avtalt vederlag basert på timeforbruk og på avtalt fast pris.

Til å registrere medgått tid benytter regnskapsførerselskapet et egenutviklet system. Medgått tid for daglig leder og medarbeider registreres sammen og ikke hver for seg slik kravet er. Det blir ikke registrert interntid.

I tilsvaret fremgår at selskapet, etter å ha vurdert flere ulike timeregistreringssystemer, har besluttet å benytte timeregistreringsmodulen i Visma Business og at systemet vil bli tatt fullt ut i bruk fra 01.07.17, noe Finanstilsynet tar til etterretning.

3.5 Innrapportering (tilsynsrapporten pkt. 2.4)

Som det fremgår innledningsvis var bakgrunnen for det stedlige tilsynet en innrapportering Finanstilsynet har mottatt fra Skatteetaten. En gjennomgang av innrapporteringen, en redegjørelse om innrapporteringen fra daglig leder samt Finanstilsynets vurdering av forholdet er nærmere beskrevet i tilsynsrapporten pkt. 2.4.

Finanstilsynets vurdering

Finanstilsynet tar regnskapsførerselskapets redegjørelse til etterretning, men finner det kritikkverdig at regnskapsførerselskapet ikke i tilstrekkelig grad har fulgt opp sine egne pålegg til oppdragsgiver om å endre sine rutiner på sentrale områder. Når et regnskapsførerselskap over tid, og etter gjentatte purringer, ikke får oppdragsgiver til å innordne seg etter de pålegg som er gitt og dermed ikke får

utført oppdraget i henhold til gjeldende oppdragsavtaler og relevante lover og regler, så burde regnskapsførerselskapet ha frasagt seg oppdraget.

Av tilsvaret fremgår det at selskapet fremover vil bli enda strengere med å frasi seg oppdrag i de tilfeller hvor oppdragsgiver etter gjentatte purringer ikke innordner seg etter oppdragsavtaler og relevante lover og regler.

4. Finanstilsynets konklusjon

Det stedlige tilsynet viste at regnskapsførerselskapet hadde iverksatt rutiner på en rekke områder i samsvar med de krav som stilles etter regnskapsførerloven, herunder god regnskapsføringsskikk, men det ble også avdekket mangler. Det vises til punktene 2 og 3 ovenfor. Finanstilsynet ser det som særlig kritikkverdig at det på tilsynstidspunktet ikke var iverksatt en systematisk rutine for overordnet kontroll på oppdragsnivå og at det var mangler i avstemmingsdokumentasjonen.

Finanstilsynet viser også til tidligere tilsendt tilsynsrapport hvor det er tatt opp enkelte forhold av mindre vesentlig karakter.

Finanstilsynet tar til etterretning selskapets tilsvarende om at de mangler som ble avdekket under tilsynet er eller vil bli rettet opp, og legger til grunn at selskapet i det videre fullt ut vil oppfylle de krav som stilles etter regnskapsførerloven, herunder god regnskapsføringsskikk.

For Finanstilsynet

Bernt Jan Aaland
tilsynsrådgiver

Steinar Hopland
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.